

Stanovisko Asociácie priemyselných zväzov a dopravy
na rokovanie HSR SR dňa 5.5.2025

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení
niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

1. Postoj APZD

APZD súhlasí s predloženým materiálom a odporúča ho po zapracovaní pripomienok na ďalšie legislatívne konanie.

2. Zdôvodnenie postoja APZD

Asociácia priemyselných zväzov a dopravy (APZD) uplatnila v rámci medzirezortného pripomienkového konania celkovo 64 zásadných pripomienok a 1 obyčajnú pripomienku.

Z tohto počtu boli:

- 2 zásadné pripomienky plne akceptované,
- 26 zásadných pripomienok čiastočne akceptovaných,
- 26 zásadných pripomienok neakceptovaných, pričom rozpor bol následne odstránený,
- 10 zásadných pripomienok zostalo v trvajúcom rozpore, z toho **7 bolo vyhodnotených ako nad rámec legislatívneho zámeru.**

Počas rozporového konania došlo pri viacerých neakceptovaných pripomienkach k dohode, že budú – vzhľadom na časové obmedzenia aktuálneho legislatívneho procesu – **zaradené na opätovné prerokovanie v pripravovanej následnej novele**, ktorú Ministerstvo hospodárstva SR avizovalo otvoriť v horizonte približne dvoch mesiacov.

Dovoľujeme si poukázať na skutočnosť, že dokument predložený ako podklad na rokovanie Hospodárskej a sociálnej rady SR neodráža v plnom rozsahu aktuálny stav vyhodnotenia pripomienok. Niektoré zmeny a dohody dosiahnuté počas rozporových konaní nie sú v tomto dokumente zohľadnené. S ohľadom na priebeh a výsledky rozporových konaní **predpokladáme, že tieto zmeny budú ešte zapracované, prípadne budú riešené v rámci pripravovaného legislatívneho procesu.**

Rozpor vnímame v týchto bodoch:

Pripomienka k § 3c ods. 8 zákona č. 309/2009 Z. z. – Termíny pre stavebné povolenia a uvedenie do prevádzky

- Stavebné povolenie sa týka rekonštrukcie alebo modernizácie existujúcich zariadení na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov energie – najmä technologických zásahov, ktoré sú potrebné na predĺženie ich životnosti, zvýšenie efektivity alebo transformáciu na vysokoúčinnú kombinovanú výrobu elektriny a tepla (KVET).
- APZD nesúhlasí s tým, aby sa podpora pre obnoviteľné zdroje ukončila len preto, že nestihnú získať stavebné povolenie do konca roka 2025. Tento termín je nereálny – ide o obdobie kratšie ako jeden rok na vypracovanie dokumentácie, žiadostí a získanie povolení podľa nového stavebného zákona, ktorý je sám o sebe zložitý a neosvedčený v praxi.
- Požadujeme preto, aby sa termín na získanie stavebného povolenia predĺžil minimálne do 31.12.2027 a uvedenie do prevádzky do 31.12.2030. Cieľom nie je brzdiť rozvoj, ale vytvoriť realistický rámec na udržanie existujúcich nízkoemisných zdrojov, ktoré majú potenciál pokračovať vo výrobe čistej energie. Bez takejto úpravy hrozí, že mnoho výrobcov ukončí činnosť a dôjde k výpadku čistej elektriny.

Pripomienka k celému materiálu zákona č. 309/2009 Z. z. – Zavedenie rámca pre nové podporné schémy

- APZD požaduje, aby bol v zákone vytvorený rámec pre novú schému podpory aj pre existujúce výrobné zariadenia z obnoviteľných zdrojov energie, ktoré z objektívnych dôvodov nespĺňajú podmienky transformácie na VÚKVET.
- VÚKVET – vysokoúčinná kombinovaná výroba elektriny a tepla – je špecifický režim, ktorý umožňuje získať podporu len tým zariadeniam, ktoré vyrábajú elektrinu a teplo súčasne a s vysokou účinnosťou. Mnohé existujúce zdroje, ako napríklad bioplynové stanice, však túto úroveň účinnosti technicky nedosahujú alebo by ich úprava bola finančne neúnosná. Napriek tomu plnia dôležitú úlohu pri zásobovaní regiónov energiou.
- Ide najmä o zariadenia umiestnené v priemyselných alebo poľnohospodárskych oblastiach, ktoré dlhodobo zabezpečujú stabilnú a spoľahlivú dodávku elektriny a tepla – často priamo pre priemyselné prevádzky. Ich zánik by spôsobil:

- zníženie lokálnej dostupnosti energie pre priemyselné prevádzky,
 - zvýšenie závislosti na centrálnej sústave (a teda na cenových výkyvoch trhu),
 - prerušenie spracovateľských reťazcov (napr. poľnohospodárstvo, potravinárstvo, chemický priemysel).
- APZD preto navrhuje umožniť zavedenie tzv. pásmového zeleného bonusu – cenového nástroja, ktorý by:
 - podporoval výrobu v čase, keď ju sústava najviac potrebuje (napr. ráno alebo večer),
 - zvýhodňoval stabilné a flexibilné zdroje (bioplyn, biomasa),
 - prispieval k stabilizácii trhových cien, čo by v konečnom dôsledku znižovalo energetické náklady aj pre ostatné priemyselné odvetvia.

Pripomienka k § 3c ods. 5 zákona č. 309/2009 Z. z. – Úprava podmienok podpory pri kombinovanej výrobe elektriny a tepla (KVET) pre priemyselné využitie

- Kombinovaná výroba elektriny a tepla (KVET) je technológia, ktorá umožňuje súčasne vyrábať elektrinu aj teplo v jednom zariadení. Tento spôsob výroby je energeticky efektívny, keďže znižuje straty pri premene energie a maximalizuje využitie paliva.
- Súčasná legislatíva však umožňuje získať podporu pre KVET len tým výrobcom, ktorí dodávajú teplo do centralizovaného zásobovania teplom (CZT), teda prevažne domácnostiam. Tento prístup vylučuje množstvo existujúcich výrobcov, predovšetkým menšie bioplynové stanice alebo zariadenia na biomasu, ktoré sa nachádzajú v priemyselných areáloch alebo vidieckych lokalitách bez napojenia na CZT.
- APZD preto navrhuje, aby sa ako oprávnená forma dodávky tepla pre zachovanie podpory uznalo aj dodávanie tepla priamo do priemyselných prevádzok, napríklad:
 - pre technologické linky, sušiarne, spracovanie agrokomodít,
 - alebo iné procesy, kde sa teplo efektívne využíva vo výrobe.
- Týmto sa dosiahne:
 - zníženie energetických nákladov podnikov, ktoré si nemusia teplo zabezpečovať samostatne alebo z neefektívnych zdrojov,
 - efektívne využitie zvyškového tepla, ktoré by inak zostávalo nevyužitú,
 - zníženie spotreby zemného plynu a iných fosílnych palív v priemysle, čo je v súlade s klimatickými a dekarbonizačnými cieľmi.

Pripomienka k § 6 ods. 11 zákona č. 309/2009 Z. z. – Výnimka zo znižovania ceny elektriny pre rekonštruované zariadenia

- APZD upozorňuje na vážne riziko právnej neistoty pri uplatňovaní § 6 ods. 11 zákona č. 309/2009 Z. z., ktorý umožňuje znížiť výkupnú cenu elektriny v prípade, že zariadenie súčasne čerpalo investičnú dotáciu (napr. z európskych alebo štátnych fondov).
- V praxi sa stáva, že výrobcovia – vrátane tých, ktorí dodávajú elektrinu alebo teplo do priemyselných areálov – odmietajú modernizovať svoje zariadenia práve z dôvodu obavy, že ich projekt bude po znížení výkupnej ceny ekonomicky neudržateľný. V dôsledku toho už došlo aj k zrušeniu zmlúv o poskytnutí dotácie.
- Preto navrhujeme, aby sa výslovne ustanovilo, že zníženie výkupnej ceny sa neuplatní pri zariadeniach uvedených do prevádzky pred rokom 2019, ak:
 - dotácia bola použitá výlučne na rekonštrukciu bez predĺženia obdobia podpory,
 - a cieľom rekonštrukcie je zachovanie prevádzky.

Pripomienka k § 11a ods. 1 písm. d) a ods. 2 písm. d) zákona č. 251/2012 Z. z. – Rozšírenie členstva v energetických spoločenstvách

- Súčasná verzia zákona obmedzuje členstvo v energetických spoločenstvách len na obce a niektoré vybrané subjekty. Chýbajú však napríklad materské a základné školy, kultúrne inštitúcie alebo zariadenia sociálnych služieb, ktoré síce nie sú samostatné právne subjekty, ale fungujú ako príspevkové organizácie obcí a vyššie územné celky.
- APZD navrhuje, aby sa do zákona výslovne doplnila možnosť členstva aj pre tieto subjekty.
- Zmyslom je umožniť širšiemu okruhu verejných inštitúcií zdieľať výhody miestnej výroby z OZE (napr. zo školskej fotovoltiky), čím sa zníži energetická záťaž verejných rozpočtov a uvoľnia sa verejné prostriedky pre iné verejnoprospešné účely.
- Tento návrh je zároveň v súlade s európskou legislatívou (smernice 2019/944 a 2018/2001).

Pripomienka k § 91 ods. 2 písm. e) zákona č. 251/2012 Z. z. – Definovanie skutkov správneho deliktu

- Zákon zavádza nové právomoci a zároveň možnosť sankcionovania, ale nešpecifikuje, ktoré konkrétne skutky budú považované za správny delikt. Takýto neurčitý rámec vyvoláva právnu neistotu, najmä pre nové subjekty ako organizátori zdieľania alebo energetické spoločenstvá.

- APZD navrhuje, aby zákon jednoznačne vymenoval skutkové podstaty správnych deliktov – napríklad čo znamená „nediskriminačný prístup“, aké sú povinnosti pri zdieľaní elektriny či v rámci flexibility.
- Zvýši sa tým právna predvídateľnosť, zníži sa riziko svojvoľného výkladu a zároveň sa zabezpečí rovnosť v prístupe regulačných orgánov k subjektom vrátane priemyselných účastníkov trhu.

Pripomienka k § 12 ods. 10 zákona č. 250/2012 Z. z. – Úprava výpočtu ceny za prístup

- G-komponent, teda poplatok za prístup do sústavy, sa stal výraznou prekážkou pre menších výrobcov a flexibilné zdroje. Tento poplatok je v súčasnosti nejednotný, nepredvídateľný a v mnohých prípadoch ekonomicky likvidačný – najmä pre výrobcov, ktorí dodávajú len občas alebo priamo konkrétnym odberateľom.
- APZD preto navrhuje:
 - jednotnú metodiku výpočtu pre všetky úrovne napätia,
 - stanovenie maximálnej výšky poplatku na 0,50 €/MWh,
 - výnimku pre zariadenia zabezpečujúce podporné služby a flexibilitu.
- Znížením poplatku sa odstránia diskriminačné bariéry, podporí sa efektívne využívanie miestnych zdrojov energie a zároveň sa umožní podnikom rozvíjať vlastné energetické riešenia bez neúmerných nákladov.

Pripomienka k § 6 ods. 10 zákona č. 309/2009 Z. z. – Zohľadnenie nákladov na prístup v cenách elektriny

- Výrobca elektriny, ktorý dodáva energiu do siete prostredníctvom systému povinného výkupu, je viazaný regulovanou cenou, ktorá nezohľadňuje jeho reálne náklady na prístup do sústavy. Ak sa poplatok G-komponent musí uhradiť, ale v regulovanej cene nie je zahrnutý, výrobca je ekonomicky znevýhodnený.
- APZD preto žiada, aby sa tieto náklady zahrnuli do výkupnej ceny ako oprávnený náklad.
- Ide o logický a spravodlivý princíp: ak štát nariaďuje dodávku za pevnú cenu, má povinnosť zohľadniť aj súvisiace náklady. Inak by sa výkup stal neudržateľným a mohol by viesť k útlmu decentralizovanej výroby, ktorá je pritom kľúčová pre cenovú stabilitu v sústave.

Pripomienka k § 6 ods. 14 písm. d) zákona č. 309/2009 Z. z. – Rozšírenie ekonomicky oprávnených nákladov

- Modernizácia technológie je nevyhnutnou podmienkou dlhodobej spoľahlivosti výroby. Dnes však zákon nejasne vymedzuje, ktoré investície sa uznávajú ako ekonomicky oprávnené, najmä pri predĺžení podpory. Výsledkom je právna neistota a obmedzené investície do udržiavania zariadení.
- APZD preto navrhuje:
 - explicitne vymenovať oprávnené náklady (výmena panelov, nosných konštrukcií, riadiace systémy),
 - umožniť ich započítanie počas celej doby predĺženej podpory, nie len v prvých rokoch.
- Týmto sa zabezpečí udržanie výrobných kapacít bez potreby budovať nové zdroje a zároveň sa zníži záťaž na sústavu a verejné zdroje, keďže pôjde o rekonštrukciu existujúcej infraštruktúry.

Pripomienka k § 18o zákona č. 309/2009 Z. z. – Prechodné ustanovenie k ekonomicky oprávneným nákladom

- Zmena zákona nemôže mať spätné účinky na investície, ktoré boli realizované podľa doterajších pravidiel. Ak by sa dodatočne zmenil výklad alebo podmienky uznania ekonomicky oprávnených nákladov, existuje riziko, že podnikatelia prídu o návratnosť už zrealizovaných projektov.
- APZD preto požaduje, aby sa v prechodnom ustanovení výslovne uviedlo, že náklady vynaložené pred 1. júlom 2025 budú považované za oprávnené aj po účinnosti nového zákona.
- Takýto krok zabezpečí kontinuitu práva, ochranu investícií a dôveru v stabilitu regulačného rámca, čo je pre priemyselné investície absolútnou nevyhnutnosťou.

3. Stručný popis navrhovaných zmien, cieľ a obsah materiálu

Hlavným cieľom návrhu zákona je transpozícia a implementácia legislatívy EÚ v oblasti energetiky. Ide najmä o:

- nariadenie a smernicu o trhu s elektrinou, čiastočnú transpozíciu smernice o trhu s obnoviteľným plynom, zemným plynom a vodíkom, a smernice o podpore energie z OZE,

- zákon zároveň upravuje viaceré vnútroštátne zákony v oblasti energetiky, regulácie, podpory OZE, tepelnej energetiky, dotácií a ochrany spotrebiteľa.

Navrhované zmeny materiálu:

- Materiál rozširuje zákon o energetike o nové inštitúty vrátane vodíkového hospodárstva, skupinového zdieľania elektriny, flexibility pripojenia, organizátorov zdieľania či nového subjektu DPI.
- Zavádzajú sa nové práva a povinnosti pre dodávateľov elektriny, aktívnych odberateľov, prevádzkovateľov sietí, a energetické spoločnosti.

Kľúčové zmeny zahŕňajú:

- zavedenie právneho rámca pre trh s vodíkom a vodíkovú infraštruktúru,
- definovanie a reguláciu zdieľania elektriny v rámci komunít a podnikov,
- flexibilné pripojenie a posilnenie úlohy distribučných sústav,
- vznik zmluvy o vyrovnávacom režime pre jadrové zdroje,
- doplnenie úloh pre Hlavný banský úrad v oblasti emisií metánu,
- rozšírenie pôsobnosti ÚRSO na nové segmenty (vodík, flexibilita, krízová regulácia),
- zavedenie systému kreditov pre elektromobilitu,
- nové záväzné ciele v oblasti OZE a RFNBO pre sektor dopravy a priemyslu,
- uplatňovanie zásad kaskádového využívania biomasy,
- podpora prechodných ustanovení a právnej istoty pre existujúce zdroje.

Účinnosť zákona je navrhovaná **na 1. január 2026.**